

АНАЛИЗ

на причините за допуснатите нарушения на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок при органите на съдебната власт

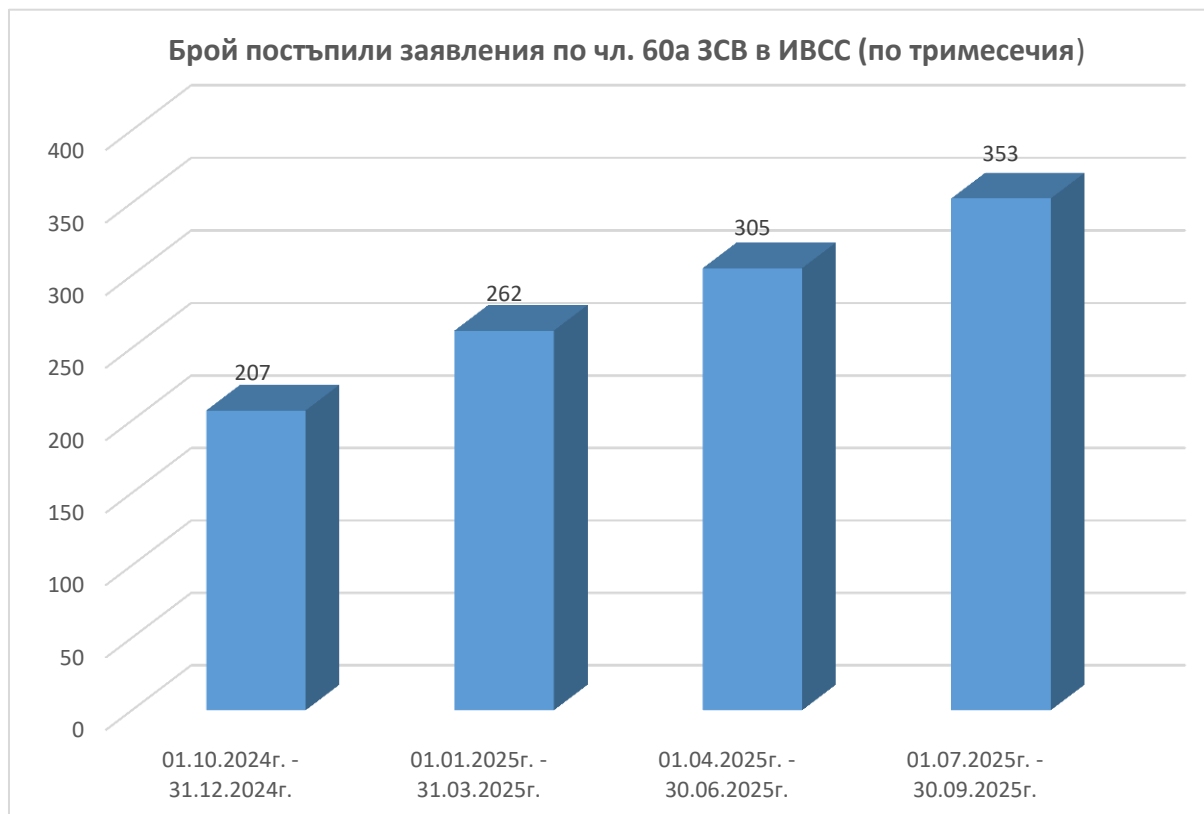
за периода 01.04.2025 г. – 30.09.2025 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият анализ е изготвен в изпълнение на задължението на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС) по чл. 60м, ал. 2 от Глава трета „а” на Закона за съдебната власт и обхваща периода 01.04.2025 г. – 30.09.2025 г. Анализът е насочен към установяване на причините за нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, допуснати от органите на съдебната власт. Анализът е изготвен въз основа на постъпилите от Инспектората към ВСС данни за установените нарушения и от постъпилите от министъра на правосъдието данни за изплатените обезщетения за периода 01.04.2025 г. – 30.09.2025 г.

II. СРАВНИТЕЛЕН ПРЕГЛЕД

Общият брой постъпили заявления в Инспектората към Висшия съдебен съвет (ИВСС) по реда на глава трета „а” от Закона за съдебната власт за периода 01.04.2025 г. – 30.09.2025 г. е **658**, от които **305** за периода 01.04.2025 – 30.06.2025 и **353** за периода 01.07.2025 – 30.09.2025. *За сравнение, през предходния шестмесечен период 01.10.2024 г. - 31.03.2025 г. са постъпили 469 заявления.* В графичен вид е илюстрирано нарастването на постъпилите заявления в ИВСС през разглеждания период 01.04.2025 г. – 30.09.2025 г. спрямо предходния 01.10.2024 г. - 31.03.2025 г.

Наблюдава се трайна тенденция към увеличение на сигналите – особено отчетливо през третото тримесечие на 2025 г., което може да бъде свързано, както с подобрена информираност на гражданите, така и с натрупването на системни забавяния, изострящи правния интерес към процедурата по Глава трета „а” от ЗСВ.

III. ПРИЕТИ ЗА ОСНОВАТЕЛНИ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА НАРУШАВАНЕ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК

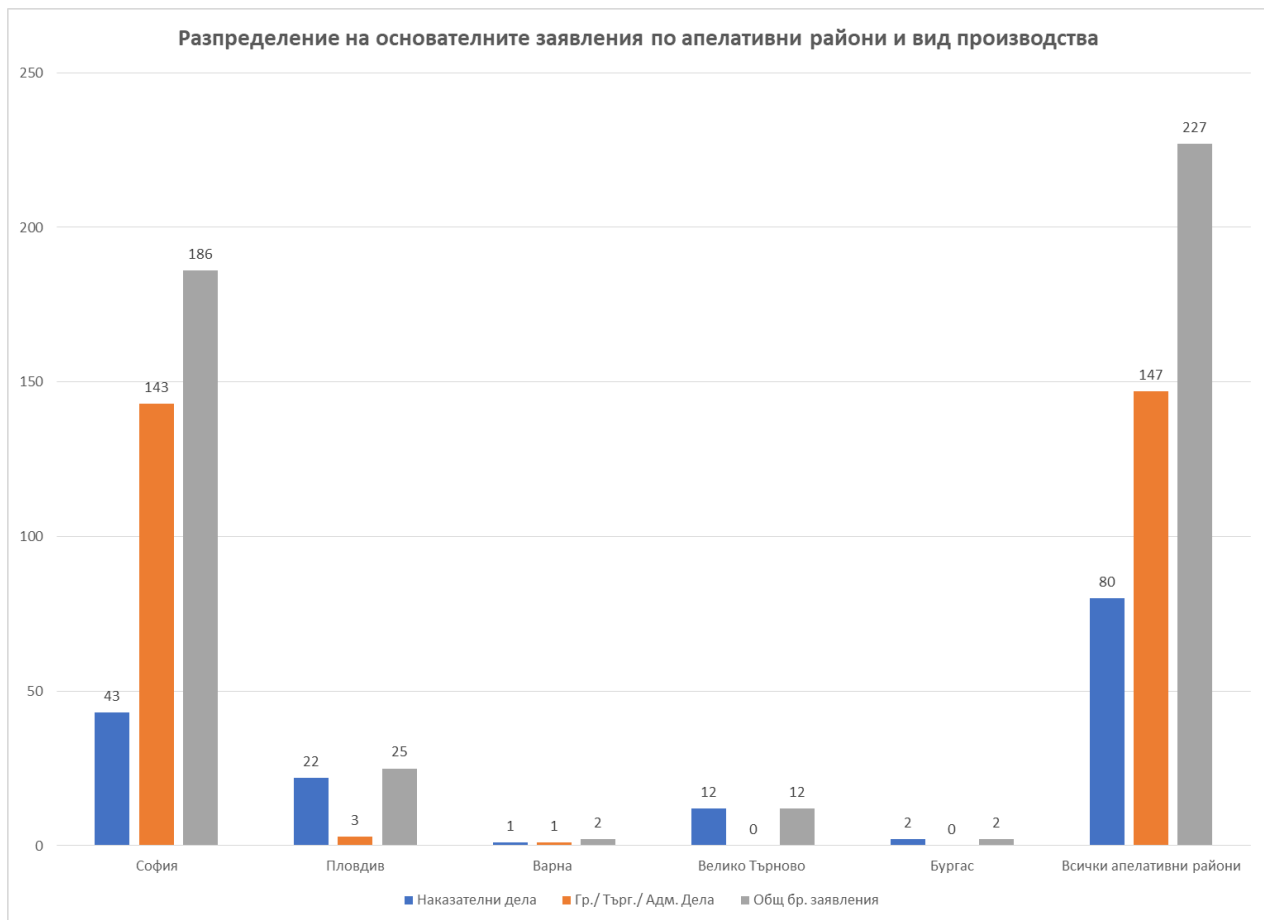
В периода 01.04.2025 г. – 30.09.2025 г. в Инспектората по реда на глава трета „а“ ЗСВ са постъпили общо 658 заявления. Общият брой на приетите за основателни заявления, касаещи забавени производства при органи на съдебното производство е **227**.

От тях:

- ***По наказателни дела (общо 80):***
 - 62 заявления за периода 01.04.2025 г. – 30.06.2025 г.
 - 18 заявления за периода 01.07.2025 – 30.09.2025 г.
- ***По граждански, търговски и административни дела (общо 147):***
 - 62 заявления за периода 01.04.2025 г. – 30.06.2025 г.
 - 85 заявления за периода 01.07.2025 – 30.09.2025 г.

Разпределението по апелативни райони е както следва:

Наказателни дела:	Граждански, търговски и административни дела:
<ul style="list-style-type: none">• 01.04.2025 г. – 30.06.2025 г.:<ul style="list-style-type: none">○ София – 31 заявления○ Пловдив – 19 заявления○ В. Търново – 11 заявления○ Бургас – 1 заявления	<ul style="list-style-type: none">• 01.04.2025 – 30.06.2025 г.:<ul style="list-style-type: none">○ София – 60 заявления○ Пловдив – 2 заявления
<ul style="list-style-type: none">• 01.07.2025 – 30.09.2025 г.:<ul style="list-style-type: none">○ София – 12 заявления○ Пловдив – 3 заявления○ Варна – 1 заявления○ В. Търново – 1 заявления○ Бургас – 1 заявления	<ul style="list-style-type: none">• 01.07.2025 – 30.09.2025 г.:<ul style="list-style-type: none">○ София – 83 заявления○ Пловдив – 1 заявления○ Варна – 1 заявления

От направеното разпределение по апелативни райони се наблюдават отчетливи различия. Обичайно, апелативен район София е с най-голям относителен дял от всички основателни заявления – както по наказателни, така и по граждански, търговски и административни дела. Това се дължи както на високата концентрация на население и дела в столицата, така и на натовареността на съдебните органи в този район. Броят на приетите за основателни заявления за нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок в другите апелативни райони – Пловдив, Варна, Велико Търново и Бургас – е значително /в пъти/ по-нисък, като разпределението показва относителна стабилност спрямо предходни периоди.

За сравнение, основателните заявления касаещи забавени производства при органи на съдебното производство за периода 01.10.2024 г. – 31.03.2025 и са 198. Наблюдава увеличение с около 11% на приетите за основателни заявления.

IV. АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ДОПУСНАТИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК В СЪДЕБНАТА ФАЗА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА ЗА ПЕРИОДА 01.04.2025 – 30.09.2025 г.

За разглеждания период са приети за основателни **80 заявления**, касаещи забавени производства по наказателни дела. Забавянията установени в съдебната фаза са във вид на процесуални пречки, организационни слабости, недобро управление на доказателствената дейност и неспазване на срокове по НПК. Причините за нарушенията са многоаспектни и

включват както организационни, така и човешки и системни слабости. Делата с голяма фактическа и правна сложност, множество обвиняеми и чести процесуални пропуски са особено уязвими към сериозни забавяния.

Нарушенията могат да бъдат групирани по следния начин:

1. Пропуски на съдиите при подготовка на делата в закрито заседание. Недобра организация на доказателствената дейност в процеса и неритмично насрочване на открити съдебни заседания;

Примери:

НОХД № 3818/2016 г. по описа на СРС - в съдебната фаза на производството е допуснато забавяне при разглеждането на НОХД № 3818/2016 г. по описа на СРС, продължило близо 8 години и е свързано с организацията на съдебните заседания. По делото са насрочени 13 съдебни заседания, първото от които, при неспазване с около 4 месеца на законоустановения 3-месечен срок по чл. 252, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 86/2005 г.), а останалите - при неспазване на законоустановения 3-месечен срок по чл. 271, ал. 10 НПК, в периоди между 4 и 5 месеца. В първото съдебно заседание не е даден ход на делото и същото е отложено при неспазване с 2 месеца на законоустановения 3-месечен срок по чл. 271, ал. 10 НПК, поради нередовно призоваване на пострадалия. Ход на делото е даден 1 година и 1 месеца след образуването му, в съдебно заседание на 22.03.2017 г. Мотивите към постановената присъда по делото са изготвени 6 месеца и 16 дни след изтичане на установения в чл. 308, ал. 1 НПК 15-дневен срок. До увеличаване на производството с около 6 месеца се е стигнало и в резултат на обстоятелството, че СГС на два пъти е прекратявал образуваното въззивно производство по ВНОХД № 1685/2023 г. по описа на СГС и ВНОХД № 3094/2023 г. и е връщал делото на първоинстанционния съд, за администриране на подадената срещу постановената присъда въззивна жалба, която не е отговаряла на изискванията по чл. 320, ал. 1 и ал. 3 НПК.

НОХД № 9104/2019 г. по описа на СРС - производството е продължило 5 години и 4 месеца. По делото са насрочени 12 съдебни заседания, като разпоредителното заседание по делото е насрочено в нарушение с 3 месеца на законоустановения 2-месечен срок по чл. 247а, ал.2, т.1 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.), а други две - при неспазване на законоустановения 3-месечен срок по чл. 271, ал.10 НПК, в периоди между 4 и 5 месеца. В 5 съдебни заседания не е даден ход на делото и същото е отложено, поради наличие на процесуални пречки - неявяване на подсъдимия, поради заболяване и неявяване на защитника на подсъдимия, поради наличие на обективни причини. В периода 28.06.2021 г. - 07.03.2022 г. две съдебни заседания са пренасрочени, поради заболяване на съдията-докладчик. До увеличаване продължителността на производството е допринесло и обстоятелството, че с оглед спазване принципа за неизменност на съдебния състав по чл. 258 НПК, разглеждането на делото е започнало отначало близо 3 години и 2 месеца след образуването му, поради смяна на член на съдебния състав (освобождаване на съдебен заседател по негова молба, поради здравословни причини).

НОХД №31/2020 г. по описа на РС-Елин Пелин - основното забавяне в производството е допуснато в съдебната му фаза, при разглеждането на НОХД № 31/2020 г. по описа на РС-Елин Пелин, продължило 4 години, 1 месец и 26 дни и е свързано с

организацията и провеждането на съдебните заседания. Насрочени са 25 съдебни заседания, в 16 от които не е даден ход на делото и то е отложено, поради наличие на процесуални пречки. Поради неявяване по уважителни причини на съдебни заседатели са отложени 9 съдебни заседания. Други 5 - поради причини, свързани с вещото лице (неизготвяне на назначената съдебно-сексологична експертиза или неявяване по уважителни причини). Останалите заседания са отложени, поради заболяване на подсъдимия и неявяване на редовно призовани свидетели, без наличие на основателна причина, на които съдът е наложил глоби.

2. Неспазване на предвидените от НПК срокове (чл. 308 и чл. 340 НПК) за постановяване на съдебните актове;

Примери:

НАХД № 15635/2014 г. по описа на СРС и ВНАХД № 149/2019 г. по описа на СГС - производството е приключило с решение от 17.12.2024 г. по ВНАХД № 149/2019 г. по описа на СГС, с което въззивният съд е отменил решението на СРС, постановено по НАХД № 15635/2014 г. по описа на СРС и е прекратил наказателното производство, поради изтичане на абсолютната погасителна давност. Забавянията в производството са допуснати в съдебната му фаза.

На първо място, забавяне е установено в производството по НАХД № 15635/2014 г. по описа на СРС продължило 4 години, 4 месеца и 29 дни. То е в резултат на обстоятелството, че мотивите към съдебното решение, с което на основание чл. 378, ал. 4, т. 1 НПК заявителят е освободен от наказателна отговорност и му е наложено административно наказание „глоба“ в размер на 1000 лева, са изготвени 2 години и 10 месеца след изтичане на установения в чл. 308, ал. 1 НПК 15-дневен срок. Това обстоятелство е станало причина СГС, с решение по ВНАХД № 149/2019 г. по описа на съда, да отмени решението на първоинстанционния съд и да прекрати наказателното производство по делото, на основание чл. 334, т. 4, вр. чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК, поради изтичане на абсолютната погасителна давност. Въззивната инстанция е констатирала, че давността е изтекла на 06.01.2019 г., още преди образуване на въззивното производство на 14.01.2019 г.

На следващо място, забавяне е допуснато и в производството по ВНАХД № 149/2019 г. по описа на СГС продължило 6 години, 1 месец и 8 дни. То е в резултат на обстоятелството, че съдебното решение по делото е постановено почти 5 години и 10 месеца след изтичане на установения в чл. 340, ал. 1, предл. 1 НПК (изм. ДВ, бр. 63/2017 г.) 30-дневен срок.

НАХД № 13984/2014 г. по описа на СРС, образувано на 18.07.2014 г., по внесено предложение на прокурор от СРП за освобождаване на заявителя от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по реда на чл. 78а НК. С решение от 20.10.2015 г. съдът е признал обвиняемия за невиновен по внесеното обвинение за извършено престъпление по чл. 325, ал. 1 НК и го е оправдал, като до 01.08.2022 г., на която дата той е подал жалба в ИВСС, т.е. близо 7 години по-късно, не са били изготвени мотиви към решението. След извършена проверка в съда е установено, че делото не се намира нито в деловодството на Наказателно отделение на СРС, нито при съдията-

докладчик. Със заповед от 26.08.2022 г. на и.ф. административния ръководител - председател на СРС е наредено да се предприемат действия по възстановяване делото, като е издаден акт от същата дата на съдебния администратор на съда за възстановяване на загубено дело. Образувано е производство по реда на чл. 94 ПАС. С протоколно определение от 23.11.2022 г. съдът, на основание чл. 94, ал. 3 ПАС, е възстановил изгубеното НАХД № 13984/2014 г. по описа на СРС и е постановил производството да се докладва на председателя на съдебния състав, след изтичане на срока за обжалване на определението за възстановяване, за изготвяне на мотивите към постановеното решение по делото и администриране на протеста на СРП. Мотивите са изготвени на 03.07.2024 г. - 1 година и 7 месеца след изтичане на установения в чл. 308, ал. 1 НПК 15-дневен срок, след възстановяване на делото.

3. Смяна на съдебния състав и започване на делото отначало

Прилагането на принципа за неизменност на съдебния състав по чл. 258 НПК, води до започване на делото отначало, често след значителен напредък на производството.

Примери:

НОХД № 132/2015 г. по описа на СпНС /закрит/ – разглеждането на делото е продължило 7 години, 6 месеца и 13 дни. Насрочени са 73 съдебни заседания, в 31 от които не е даден ход на делото и същото е отложено, поради наличие на процесуални пречки. За увеличаване продължителността на производството по НОХД № 132/2015 г. по описа на СпНС е допринесло обстоятелството, че с оглед спазване принципа за неизменност на съдебния състав по чл. 258 НПК, производството по делото е започнало отначало близо 6 години и 10 месеца след образуването му, поради смяна на съдията-докладчик (с решение от 30.11.2021 г. на СК на ВСС първоначално определения съдия-докладчик е избран за административен ръководител на РС - Трявна).

НОХД № 20855/2014 г. на СРС – в съдебната фаза на процеса забавяне е допуснато при разглеждането на НОХД № 20855/2014 г. по описа на СРС, продължило 9 години, 6 месеца и 2 дни. По делото два пъти е определян съдия-докладчик. С оглед спазване принципа за неизменност на съдебния състав по чл. 258 от НПК, разглеждането на делото е започнало отначало 6 години, 8 месеца и 4 дни след образуването му поради отвод на първоначално определения съдия-докладчик.

НОХД № 15996/2019 г. по описа на СРС - забавянията в производството са допуснати в съдебната му фаза, при разглеждането на НОХД № 15996/2019 г. по описа на СРС, продължило 4 години, 7 месеца и 6 дни. Основната причина за продължителността на производството се дължи на обстоятелството, че с оглед спазване принципа за неизменност на съдебния състав по чл. 258 НПК, разглеждането на делото е започнало отначало 3 години и 2 месеца след образуването му, поради смяна на съдията-докладчик (въз основа на заповед на административния ръководител на СРС, поради продължително отсъствие на първоначално определения съдия- докладчик). Проведени са 10 съдебни заседания, като делото е насрочено в разпоредително заседание при неспазване с почти 3 месеца на законоустановения 3-месечен срок по чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК (ред. ДВ, бр. 63 от 2017 г.), а други 5 съдебни заседания са насрочени при неспазване на законоустановения 3-месечен срок по чл. 271, ал. 10 НПК, в периоди между 4 и 5 месеца. В 2 съдебни заседания не е

даден е даден ход и то е отложено, поради наличие на процесуални пречки - отсъствие на съдебен заседател. Делото е пренасрочвано 8 пъти, поради различни причини: обявеното в страната извънредно положение, с оглед пандемията от COVID 19, служебен ангажимент на защитника на единия от подсъдимите, служебен ангажимент на повереника на частния обвинител, заболяване на съдията-докладчик.

4. Непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол.

Въззивните и касационните състави установяват съществени процесуални нарушения – неясни, непълни, противоречиви или неподписани мотиви, неправилно проведени заседания.

Примери:

НОХД № 5249/2011 г. по описа на СГС, пр.пр. № 127/2015 г. по описа на СпП, НОХД № 633/2015 г. по описа на СпНС, ВНОХД № 198/2019 г. по описа на АпСпНС, ВНОХД № 332/2019 г. по описа на АпСпНС, к.н.д. № 847/2021 г. по описа на ВКС, ВНОХД № 1023/2022 г. по описа на САС, к.н.д. № 521/2023 г. по описа на ВКС и ВНОХД № 1063/2024 г. по описа на САС – основното забавяне в това производство е в резултат на обстоятелството, че с решение по к.н.д. № 847/2021 г. по описа на ВКС касационният съд е отменил решението, постановено по ВНОХД № 332/2019 г. на АпСпНС в частта, с която е потвърдена присъдата на първоинстанционния съд по НОХД № 633/2015 г. по описа на СпНС в частта, в която заявителите са признати за виновни за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 5, вр. ал. 2, т. 1 и т. 4, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК и е върнал делото в тази му част на САС за ново разглеждане от друг състав на съда, от стадия на съдебното заседание. Касационният съд е приел, че при постановяване на решението си, въззивният съд е допуснал съществено процесуално нарушение по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 2 НПК, като е изложил неясни, непълни и противоречиви мотиви, равнозначни на липсата на такива.

Забавяне е установено и в производството по ВНОХД № 1023/2022 г. по описа на САС, продължило 8 месеца. То е в резултат на обстоятелството, че с решение по к.н.д. № 521/2023 г. по описа на ВКС, касационният съд е отменил решението на въззивния съд, на основание чл. 354, ал. 3, т. 2, вр. ал. 1, т. 5 НПК, като е приел, че при постановяването му САС е допуснал съществени нарушения на процесуалните правила, изразяващи се в неизпълнение на дадените с решение по к.н.д. № 847/2021 г. по описа на ВКС задължителни указания по прилагането на закона и при осъществяване на доказателствената дейност на решаващия съд. Отменяйки решението на въззивния съд, ВКС е върнал делото за ново разглеждане от друг състав на съда, от стадия на съдебното заседание.

НОХД № 1635/2019 г. по описа на СпНС, ВНЧД № 262/2019 г. по описа на АпСпНС, ВНОХД № 515/2020 г. по описа на АпСпНС, НД № 100/2022 г. по описа на ВКС, ВНОХД № 985/2022 г. по описа на САС, НОХД № 362/2023 г. по описа на СГС и ВНЧД № 399/2023 г. по описа на САС. Общата продължителност на производството е **12 години, 5 месеца и 21 дни**, като в съдебната фаза на производството са допуснати следните забавяния.

На първо място, при разглеждането на ВНОХД № 515/2020 г. по описа на АпСпНС, продължило 1 година, 3 месеца и 14 дни. Основното забавяне в това производство е в резултат на обстоятелството, че с решение по НД № 100/2022 г. по описа на ВКС, касационната инстанция е отменила постановената от въззивния съд присъда в наказателно-осъдителната ѝ част, на основание чл. 348, ал. 3, т. 2, вр. ал. 1, т. 2 НПК и е върнала делото в тази му част на въззивния съд, поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, довели до ограничаване правото на защита на двамата подсъдими, спрямо които е постановена осъдителна присъда. При постановяване на решението си, ВКС е възприел, че въззивният съд не е изложил ясни мотиви защо приема, че обвинението срещу двамата подсъдими е достатъчно точно формулирано и защо според въззивния съд и противоречието на двете части на прокурорския акт по отношение на съставомерния признак „значителни щети“, не представлява съществено процесуално нарушение, ограничаващо правото на защита на подсъдимите.

На следващо място, в производството по НОХД № 1635/2019 г. по описа на СпНС, продължило близо 1 година и 6 месеца също е допуснато забавяне. То е в резултат на обстоятелството, че след постановяване на съдебното решение по НД № 100/2022 по описа на ВКС, с което делото е върнато за ново разглеждане на въззивния съд, в САС е образувано ВНОХД № 985/2022 г. по описа на съда. Това производство е приключило с решение, с което е отменена присъдата, постановена по НОХД № 1635/2019 г. по описа на СпНС и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд, поради неправилно приложение на материалния закон и допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, довели до нарушаване правото на защита на страните в процеса, изразяващи се в постановяване на присъдата в нарушение на изискванията на чл. 305, ал. 4, вр. чл. 305, ал. 1 НПК. След връщане на делото на първоинстанционния съд е образувано НОХД № 362/2023 г. по описа на СГС, съдебното производство, по което е прекратено с определение от разпоредително заседание и делото е върнато на прокурора за отстраняване на допуснати при изготвяне на обвинителния акт съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите.

5. Недобра организация на доказателствената дейност

Забавени или неизготвени в срок експертизи. Процесуално бездействие на съда при неуспешно връчване на документи. До системни отлагания водят неявяването на подсъдими, защитници, свидетели или съдебни заседатели. Съдебни състави, които не прилагат ефективно мерки като принудително довеждане или замяна на съдебен заседател.

Примери:

НОХД № 22281/2013 г. по описа на СРС, НОХД № 10943/2014 г. по описа на СРС, НОХД № 20918/2014 г. по описа на СРС и ВНОХД № 7292/2024 г. по описа на СГС - в съдебната фаза на производството са установени забавяния при разглеждането на НОХД № 20918/2014 г. по описа на СРС, продължило 10 години. Те са в резултат на поведението на втория поред определен съдия-докладчик по делото, свързани с организацията на съдебните заседания и събирането на доказателства. Ход на делото за първи път е даден в третото поред съдебно заседание, в което е постигнато споразумение по чл. 384, ал. 1 НПК с двама

от подсъдимите. След това съдебно заседание, първоначално определеният съдия-докладчик се е отвел от разглеждане на делото, като на 11.05.2015 г. е определен нов, който го е насрочил в съдебно заседание при неспазване е 2 месеца на законоустановения 3-месечен срок по чл. 252, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 86/2005 г.). В 10 от насрочените в периода 11.05.2015 г. - 15.07.2024 г. 47 съдебни заседания не е даден ход на делото, поради наличие на процесуални пречки - неявяване на съдебен заседател, поради заболяване, неявяване на подсъдимия или на неговия защитник, по уважителни причини, за определяне на нов защитник на подсъдимия и за запознаването му с материалите по делото, неявяване на вещо лице, поради служебен ангажимент. Установено е, че проведените съдебни заседания са отлагани за събиране на доказателства, основно за разпит на свидетели. Единадесет от насрочените съдебни заседания са пренасрочени за друга дата, поради заболяване на член на съдебния състав, въведеното в страната извънредно положение във връзка с разпространението на COVID 19 и служебен ангажимент на защитника на подсъдимия, като за 5 от тези заседания в материалите по делото е липсвало разпореждане на съдията-докладчик за пренасрочването им за друга дата.

6. Изтичане на абсолютната погасителна давност

Делата не приключват с присъда, а с прекратяване поради изтичане на сроковете за наказателно преследване.

Примери:

НЧХД № 443/2020 г. по описа на РС-Добрич – прекратено след 5 години 2 месеца и 11 дни поради изтичане на абсолютната погасителна давност.

НАХД № 15635/2014 г. по описа на СРС – прекратено поради изтичане на абсолютната погасителна давност, като въззивния съд констатира, че давността е изтекла още преди образуване на въззивното производство.

НОХД № 7174/2021 г. на РС-Пловдив – прекратено след 7 години 7 месеца и 21 дни поради изтичане на абсолютната погасителна давност.

НОХД № 46/2023 г. на ОС-Велико Търново – прекратено след 13 години 1 месеца и 3 дни поради изтичане на абсолютната погасителна давност.

7. Голяма продължителност на наказателното производство, поради пропуски в досъдебното производство;

Примери:

НОХД № 488/2016 г. по описа на ОС — Русе, НОХД № 81/2018 г. по описа на ОС - Русе, ВНОХД № 205/2022 г. по описа на Апелативен съд-Велико Търново и НОХД № 831/2022 г. по описа на ОС - Русе - в досъдебната фаза на производството, образувано на 19.06.2009 г., продължила общо 8 години, 7 месеца и 28 дни, са допуснати забавяния. На първо място, до забавяне в производството се е стигнало в резултат на обстоятелството, че с определение от 24.08.2016 г. по НОХД № 488/2016 г. по описа на ОС - Русе, на основание чл. 382, ал. 8 НПК съдът не е одобрил внесеното от прокуратурата споразумение, прекратил е съдебното производство по делото и е върнал делото за доразследване. На следващо място, при проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на

разследващите органи. Продължили са общо около 1 година и 3 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие (от 15.03.2011 г. до 20.07.2011 г. и от 16.03.2017 г. до 23.02.2018 г.). В тази фаза на процеса са назначени тридесет експертизи (11 съдебно-почеркови, 1 тройна съдебно-почеркова, 4 съдебно-компютърни технически, 1 съдебно-счетоводна, 1 съдебно-счетоводно-икономическа, 2 съдебно-счетоводно-икономически, 4 допълнителни съдебно-счетоводно-икономически, 3 съдебно-банково-счетоводни, 1 съдебно-счетоводно-техническа и ценова и 2 допълнителни съдебно-счетоводно-технически ценови). Три от назначените съдебни експертизи са изготвени в срок, надвишаващ 6 месеца. Назначената на 15.10.2010 г. съдебно-счетоводна експертиза е изготвена на 23.07.2013 г. - след 2 години и 9 месеца. На 20.07.2011 г. е назначена съдебна строително-техническа и ценова експертиза, изготвена след 1 година и 1 месец - на 20.08.2012 г. Назначената на 04.11.2014 г. трета съдебно-банкова счетоводна експертиза е изготвена на 11.04.2016 г. - след 1 година и 5 месеца. Провереният състав на ИВСС е направил извод, че за продължителността на досъдебната фаза на производството е допринесло и обстоятелството, че делото е съставявало фактическа и правна сложност - извършени са многобройни процесуално-следствени действия, приобщени са голям обем документи, относими към инкриминираната дейност на обвиняемите, разпитани са над 700 свидетели.

НОХД № 22281/2013 г. по описа на СРС, НОХД № 10943/2014 г. по описа на СРС, НОХД № 20918/2014 г. по описа на СРС и ВНОХД № 7292/2024 г. по описа на СГС - в досъдебната фаза на производството, образувано на 20.06.2012 г., продължила 2 години, 4 месеца и 24 дни, е допуснато забавяне. То е в резултат на пропуски на наблюдаващия прокурор, които са станали причина съдът два пъти да прекрати съдебното производство (с разпореждания по НОХД № 22281/2013 г. и НОХД № 10943/2014 г., и двете по описа на СРС) и да върне делото на прокурора за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, допуснати при изготвяне на обвинителния акт, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите

V. АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ДОПУСНАТИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК ПО ГРАЖДАНСКИ, ТЪРГОВСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА ЗА ПЕРИОДА 01.04.2025 – 30.09.2025 г.

За разглеждания период по граждански, търговски и административни дела са приети за основателни общо **147** заявления.

Анализът сочи, че причините за допуснатите нарушения са системни и повтарящи се, най-често свързани с претовареност, организационни слабости и липса на ефективен процесуален контрол. Най-голям брой нарушения са установени по дела, разглеждани в Софийски районен съд, Софийски градски съд и Административен съд София-град, което кореспондира с високата им степен на натовареност.

Нарушенията могат да бъдат групирани по следния начин:

1. Забавено администриране на делото

Примери:

В значителна част от делата се установява продължително бездействие от страна на съда още в начален етап на производството. След образуване на делото не се постановява своевременно разпореждане или насрочване на първо съдебно заседание. Такива практики нарушават принципите на бързина и процесуална икономия.

Примери:

По гр.д. № 23674/2016 г. по описа на СРС, гр.д. № 2686/2019 г. по описа на СГС общата продължителност на производството е 8 години, 6 месеца и 2. В производството по гр.д. № 23674/2016 г. по описа на СРС са допуснати забавяния и в двете фази на делбата. Във фазата по допускане на делбата производството е с продължителност от 2 години и 10 месеца. Насрочени са 7 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на доказателства. В първите 5 заседания са събрани всички допуснати гласни и писмени доказателства, и е изготвена съдебно-оценителна експертиза. Едва в петото заседание на 06.12.2017 г. е допусната съдебно-техническа експертиза по искането на ищеца да се определят временни мерки за ползване на процесните имоти. За изготвяне на тази експертиза са отложени заседанията на 06.12.2017 г. и на 22.02.2018 г.

Във фазата по извършване на делбата производството е с продължителност от 3 години. Насрочени са 9 съдебни заседания, като те са отлагани, поради нередовно призоваване на страни и за събиране на доказателства. В първото заседание на 06.04.2022 г. на мястото на починалия ищец в производството са конституирани неговите наследници, като това и последвалите 4 заседания са отложени поради нередовно призоваване на един от ищите. В резултат на това едва в седмото заседание на 25.10.2023 г. е допусната СТЕ за определяне на реалната поделяемост на имотите и с оглед претенции по сметки между съделителите.

В производството по гр.д. № 2686/2019 г. по описа на СГС, продължило 2 години и 8 месеца, са насрочени 2 съдебни заседания. Първото съдебно заседание е насрочено 1 година след образуване на делото, като то е отложено, защото съдът е оставил исковата молба без движение и е дал указания на ищеца за отстраняване на нередовности. Интервалът между двете съдебни заседания е 9 месеца, а съдебното решение е постановено 7 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

По гр.д. №60684/2019 г. по описа на СРС, гр.д. №9203/2022 г. по описа на СГС, гр.д. №2697/2024 г. по описа на ВКС общата продължителност на производството е 5 години, 3 месеца и 2 дни. В производството по гр.д. №60684/2019 г. по описа на СРС, продължило 2 години и 10 месеца, определението на основание чл. 140 ГПК, с което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва съдебно заседание по делото е постановено 7 месеца след изтичане на срока за подаване на отговор на исковата молба от ответника. Забавяния са допуснати и в организацията на съдебните заседания и събирането на доказателства. Насрочени са 6 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на доказателства. Първите 2 заседания са отложени, поради заболяване на вещото лице по допуснатата съдебно-счетоводна експертиза, а второто - защото от НОИ не са били

представени всички изискани от съда документи. Последвалите 3 заседания са отложени за представяне на документи, намиращи се у ответника по делото.

В производството по гр.д. №9203/2022 г. по описа на СГС, продължило 1 година и 10 месеца, единственото съдебно заседание е насрочено 9 месеца след образуване на делото, а съдебното решение е постановено 9 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

2. Неравномерно и некомплексно разглеждане на делото

Налице е липса на ритмичност при разглеждане на делата, като съдебните заседания се насрочват през прекомерно дълги интервали от време – 6, 9, дори 12 месеца. В редица случаи се наблюдава бавно и постепенно събиране на доказателства, което води до неефективност в ръководството на процеса.

Примери:

По гр.д. №12885/2013 г. по описа на СРС, гр.д. №15432/2016 г. по описа на СГС, ч.гр.д. №5906/2017 г. по описа на САС, общата продължителност на производството е 12 години и 6 дни.

В производството по гр.д. №12885/2013 г. по описа на СРС, продължило 3 години и 8 месеца, определението на основание чл. 140 ГПК, с което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва съдебно заседание по делото, е постановено 8 месеца след изтичане на срока за подаване на отговор на исковата молба от ответника, а съдебното решение е постановено 1 година и 9 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

Продължителността на производството по гр.д. №15432/2016 г. по описа на СГС е 8 години и 4 месеца, като в това производство са допуснати забавяния, свързани със събирането на доказателства, организацията на съдебните заседания и отводи на съдиите. В периода от 12.12.2016 г. до 09.02.2018 г. по делото са проведени 3 съдебни заседания, като първото заседание е отложено, поради отвод на състава на съда, а второто заседание, за да приключи производството по ч.гр.д. №5906/2017 г. по описа на САС. В третото заседание на 09.02.2018 г. съдът е постановил определение за даване на ход по същество на делото, но то е било отменено с определение от 03.03.2018 г., защото е установено, че следва да се изиска гр.д. №13421/2012 г. по описа на СРС, тъй като от действия на съда по това дело били настъпили вредите, чието обезщетяване се претендира. Последвалите съдебни заседания на 27.04.2018 г., на 21.01.2019 г., на 04.11.2019 г. и на 12.10.2020 г. са отложени, защото гр.д. №13421/2012 г. по описа на СРС не е постъпило, тъй като е изпратено на ВКС за разглеждане на молба за отмяна. В съдебното заседание на 06.12.2021 г. съставът на съда се е отвел от разглеждане на делото, като в периода от това заседание до 14.08.2024 г. не са извършвани действия по разглеждане на делото, а процедура по отвод на съдиите от състава на съда. Последното съдебно заседание е проведено на 20.02.2025 г., а съдебното решение по делото е постановено на 28.03.2025 г., като първоинстанционното решение от 11.10.2016 г. е обезсилено и производството е прекратено, защото съдът е приел, че отговорността на държавата за вреди от незаконосъобразни действия на съдебните органи е ограничена само до посочените в ЗОДОВ хипотези.заседания, като те са отлагани за събиране на писмени и гласни доказателства.

3. Забавено постановяване на съдебни актове

В редица случаи се установява, че след приключване на съдебното дирене съдът не се произнася в разумен срок, като мотивите към решенията се изготвят със значително закъснение. Подобно забавяне възпрепятства възможността за своевременно упражняване правото на обжалване.

Примери:

По гр.д. № 77792/2015 г. по описа на СРС, гр.д. № 4293/2022 г. по описа на СГС, общата продължителност на производството е 9 години, 1 месец и 24 дни.

В производството по гр.д. № 77792/2015 г. по описа на СРС, продължило 6 години и 4 месеца, разпореждането на основание чл. 129, ал. 2 вр. чл. 128, т. 2 ГПК за оставяне на исковата молба без движение е постановено 2 години и 2 месеца след образуване на делото, а съдебното решение е постановено 2 години и 9 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

В производството по гр.д. № 4293/2022 г. по описа на СГС, продължило 2 години и 9 месеца, са проведени 2 съдебни заседания. Първото съдебно заседание е насрочено 11 месеца след образуване на делото, като то е отложено, поради отвод на докладчика, а интервалът между двете заседания е 1 година и 1 месец. По гр.д. № 12203/2020 г. по описа на СГС, продължило 3 години и 3 месеца, са насрочени четири съдебни заседания, като те са насрочвани през интервали от 6 месеца. Забавяне е допуснато и при постановяване на решение за поправка на очевидна фактическа грешка в решението от 06.10.2022 г., като то е постановено 7 месеца след изтичане на 1-седмичния срок за отговор по исканата поправка, установен в чл. 247, ал. 2 ГПК.

По гр.д. №28983/2017 г. по описа на СРС, гр.д. №4455/2023 г. по описа на СГС, общата продължителност на производството е **7 години, 6 месеца и 25** дни.

В производството по гр.д. №28983/2017 г. по описа на СРС, продължило 5 години и 11 месеца, определеното на основание чл. 140 ГПК, е което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва съдебно заседание по делото е постановено 2 години след изтичане на срока за подаване на отговор на исковата молба от ответника. Забавяне е допуснато и при постановяване на съдебното решение, като то е постановено 3 години и 1 месец след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

В производството по гр.д. №4455/2023 г. по описа на СГС, продължило 1 година и 7 месеца, единственото съдебно заседание е насрочено 1 година и 6 месеца след образуване на делото.

4. Забавяне при връчване на съдебни книжа

Установяват се значителни затруднения при връчването на призовки и съобщения, което води до продължително бездействие по хода на производството.

Примери:

По гр.д. №64568/2017 г. по описа на СРС, гр.д. №2384/2024 г. по описа на СГС, общата продължителност на производството е 7 години, 3 месеца и 4 дни.

В производството по гр.д. №64568/2017 г. по описа на СРС, продължило 6 години и 5 месеца, е допуснато забавяне при връчването на исковата молба за отговор на единия от

ответниците. С разпореждане от 31.01.2018 г. исковата молба по делото е оставена без движение на основание чл. 129, ал. 2 вр. чл. 127, ал. 1, т. 2 ГПК и на ищеца е указано да посочи имената и адресите на ответниците по делото. На 16.05.2018 г. по делото е постъпила молба от ищеца, с която е посочил имената и адресите на двамата ответници по делото. Препис от исковата молба е връчен на първия ответник на 16.10.2018 г., докато по отношения на втория съобщенията са върнати в цялост в съда. На 19.03.2019 г. са извършени справки за настоящ адрес и за месторабота на втория ответник, но от тях не са получени нови данни, които да послужат за връчване на книжата. На 30.04.2019 г. съдът е указал на ищеца да посочи ЕГН на ответника, за да се извърши справка в НБД „Население“, но на 03.05.2019 г. ищецът е посочил, че не разполага с ЕГН на ответника. На 12.10.2020 г., 28.01.2021 г. и на 13.07.2021 г. са изпращани съобщения до ответника на адреса по делото, които са връщани в цялост. На 06.10.2021 г. съдът е разпоредил да се изиска справка за родствени връзки на първия ответник по делото, за да се установи ЕГН на втория ответник. На 05.11.2021 г. е извършена справка, от която е установен ЕГН, а на 04.03.2022 г. е постъпила справка от Столична община, че лицето е починало, както и удостоверение за наследници. На 20.02.2023 г. е постановено определение на основание чл. 140 ГПК, с което производството спрямо втория ответник е било прекратено, защото от справката е установено, че той е починал преди предявяване на иска - през 1993 г.

5. Забавяне на експертизи и липса на съдебен контрол

В редица дела се установява, че вещите лица не представят заключенията си в разумен срок, а съдът не упражнява ефективен контрол – не определя срокове, не следи за тяхното спазване и не предприема действия за подмяна на експерта при забавяне.

Примери:

По гр.д. №11537/2016 г. по описа на СГС, гр.д. №3076/2023 г. по описа на САС, гр.д. №4886/2024 г. по описа на ВКС, общата продължителност на производството е 8 години, 8 месеца и 1 ден.

В производството по гр.д. №11537/2016 г. по описа на СГС, продължило 7 години и 2 месеца, са допуснати забавяния в организацията на съдебните заседания и събирането на доказателства. Насрочени са 9 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на доказателства. На 13.12.2017 г. по делото е постановено определение на основание чл. 140 ГПК, с което са допуснати представените писмени доказателства, допуснат е разпит на двама свидетели, както и извършване на съдебно-техническа експертиза и съдебно-икономическа експертиза. Заключение по СТЕ е било прието във второто заседание на 10.05.2018 г., а това по СИЕ е прието в петото заседание - на 15.10.2020 г., като в закрито заседание на 21.05.2021 г. по искане на ответника е допуснато изготвяне на допълнително заключение по СИЕ. Последвалите три заседания - на 25.11.2021 г., на 20.10.2022 г. и на 09.02.2023 г. са отложени защото допълнителното заключение по СИЕ не е било изготвено. Освен посоченото, съдебните заседания в това производство са насрочвани през интервали от 5 до 11 месеца.

6. Забавяне в административни дела

В административни производства се наблюдава забавено постановяване на съдебни решения след приключване на устните състезания, както и липса на становища или действия от страна на административните органи, което също води до застояване на делата.

Примери:

По адм.д. № 11607/2019 г. по описа на АССГ, к.адм.д. № 7161/2020 г. по описа на АССГ, адм.д. № 340/2021 г. по описа на АССГ, ч.адм.д. № 11122/2022 г. по описа на ВАС, адм.д. № 1282/2022 г. по описа на АССО, к.адм.д. № 524/2023 г. по описа на АССО, ч.адм.д. № 8711/2023 г. по описа на ВАС, к.адм.д. № 11798/2023 г. по описа на АССГ производството е продължило 5 години и 25 дни. В производството по адм.д. № 11607/2019 г. по описа на АССГ е допуснато забавяне, тъй като постановеното в това производство решение от 01.07.2020 г. е отменено е решение от 11.12.2020 г. по к.адм.д. № 7161/2020 г. по описа на АССГ и делото е върнато на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на това разглеждането на иска е започнало отначало 1 година и 2 месеца след предявяването му.

Продължителността на производството по адм.д. № 340/2021 г. по описа на АССГ, образувано при новото разглеждане на иска, е 1 година и 10 месеца, като през този период е извършена процедура по отвод на съдиите от състава на съда, продължила 1 година и 6 месеца. Причината за отводите е в това, че след образуване на делото ищецът е предявил иск на основание чл. 26 ЗОДОВ срещу АССГ за компенсация на вреди от бавно правосъдие, настъпили в резултат на действията на съда при разглеждането на същото дело.

По адм.д. №546/2019 г. по описа на АССГ, ч.адм.д. №6121/2019 г. по описа на ВАС, адм.д. №10768/2024 г. по описа на ВАС, общата продължителност на производството е 6 години, 3 месеца и 8 дни. В производството по адм.д. №546/2019 г. по описа на АССГ, продължило 5 години и 9 месеца, разпореждането на основание чл. 129, ал. 2 вр. чл. 127, ал.1, т. 4 ГПК вр. чл. 144 АПК е постановено 3 години и 1 месец след приключване на производството по ч.адм.д. №6121/2019 г. по описа на ВАС, което е било образувано по частна жалба на ищеца срещу определение на съда от 08.04.2019 г., с което е било прекратено производството по делото.

7. Забави свързани със спиране на делото поради преюдициални производства или допуснати преюдициални запитвания

Примери:

По адм.д. №245/2004 г. по описа на ОС - Благоевград, адм.д. №7814/2005 г. по описа на ВАС, адм.д. №2469/2008 г. по описа на ВАС, адм.д. №23/2008 г. по описа на ОС - Благоевград, адм.д. №3638/2010 г. по описа на ВАС, адм.д. №2/2011 г. по описа на ОС - Благоевград, адм.д. №7044/2022 г. по описа на ВАС, адм.д. № 27/2000 г. по описа на ОС - Благоевград, адм.д. № 11203/2003 г. по описа на ВАС, адм.д. № 1617/2008 г. по описа на ВАС, адм.д. № 7956/2009 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2130/2010 г. по описа на ВАС, адм.д. № 5/2010 г. по описа на ОС - Благоевград, адм.д. № 972/2012 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2477/2012 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2820/2015 г. по описа на ВАС, адм.д. № 11657/2016 г. по описа на АССГ, адм.д. № 14349/2016 г. по описа на ВАС.

Общата продължителност на производството е 20 години, 8 месеца и 10 дни.

Производството по делото в първата фазата по признаване на правото на обезщетяване е продължило 1 година и 5 месеца, като при разглеждането му не са допуснати забавяния. Първоинстанционното производство по адм.д. №245/2004 г. по описа

на ОС - Благоевград във втората фаза по извършване на оценка на имотите и определяне на квотите на наследниците е с продължителност от 2 години, като постановеното в това производство решение от 01.11.2007 г. е отменено с решение от 08.12.2008 г. по адм.д. №2469/2008 г. по описа на ВАС и делото е върнато на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на описаните действия разглеждането на делото във втората фаза на обезщетителното производство е започнало отначало 3 години след приключване на първата фаза на производството.

При новото разглеждане на делото то е образувано под нов номер като адм.д. №23/2008 г. по описа на ОС - Благоевград. Постановеното в това производство решение от 28.10.2009 г. е отменено с решение от 01.07.2011 г. по адм.д. №3638/2010 г. по описа на ВАС и делото е върнато на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на описаните действия разглеждането на делото във втората фаза на производството е започнало отначало 5 години и 6 след приключване на първата фаза.

При третото разглеждане на делото то е образувано под нов номер като адм.д. №2/2011 г. по описа на ОС - Благоевград. Производството по адм.д. №2/2011 г. по описа на ОС - Благоевград е с продължителност от 11 години и 5 месеца, като то е било спряно в периода от 27.01.2012 г. до 01.07.2020 г. на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК вр. чл. 144 АПК до приключването на адм.д. № 27/2000 г. по описа на ОС - Благоевград. Преюдициалното производство е било образувано по жалба срещу мълчалив отказ по чл. 6, ал. 3 ЗОСОИ за обезщетяване на наследниците на други лица с идеални части от съсобствеността върху обекти в същата сграда. Забавания в са допуснати както в основното, така и в преюдициалното производство. Основното производство по адм.д. №2/2011 г. по описа на ОС - Благоевград след възобновяването му е с продължителност 2 години, като в това производство са допуснати забавания, свързани със събирането на доказателства. С определение от 04.08.2020 г. по делото е допусната съдебно-оценителна експертиза, а следващите седем заседания - на 27.10.2020 г., на 02.02.2021 г., на 13.04.2021 г., на 29.06.2021 г., на 28.09.2021 г., на 01.02.2022 г. и на 22.03.2022 г. са били отложени, защото заключението по СОЕ не е било изготвено, а в заседанието на 19.04.2022 г. съдът е отменил определението за допускане на СОЕ и е постановил определение за даване на ход по същество. Показателно е, че постановеното в това производство решение от 09.05.2022 г. е било отменено с решение от 23.06.2023 г. по адм.д. №7044/2022 г. по описа на ВАС и делото е разгледано по същество, като е допусната СОЕ, за да се определят квотите и да се извърши оценка на притежаваните идеални части. В периода на спирането преюдициалното дело е разглеждано от ВАС в касационното производство по адм.д. № 972/2012 г. по описа на ВАС във втората фаза на обезщетителното производство. То е продължило 8 години и 5 месеца, като на свой ред е било спряно на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК вр. чл. 144 АПК от 23.01.2014 г. до 25.05.2015 г. до приключване на адм.д. № 2477/2012 г. по описа на ВАС и от 02.03.2016 г. до 01.08.2017 г. до приключването на адм.д. № 11657/2016 г. по описа на АССГ. Преюдициалното производство по адм.д. № 2477/2012 г. по описа на ВАС е образувано за прогласяване на нищожността на решение №1346/02.02.2010 г. по адм.д. №7956/2009 г. по описа на ВАС, а това по адм.д. № 11657/2016 г. по описа на АССГ - за прогласяване на нищожност на решение № 5467/14.06.2004 г. по адм. д. № 11203/2003 г. по описа на ВАС. По двете преюдициални производства не са допуснати забавания. В

основното производство по адм.д. № 972/2012 г. по описа на ВАС е допуснато забавяне, като първото съдебно заседание е насрочено 8 месеца след образуване на делото, а ход не му е даден, защото по време на заседанието е установено, че единия от членовете на съдебния състав е участвал при предишно разглеждане на делото.

8. Забави свързани със отводи на съдии

Примери:

По гр.д. №9675/2017 г. по описа на СГС, ч.гр.д. №4053/2020 г. по описа на САС, гр.д. №852/2020 г. по описа на СОС, гр.д. №2573/2023 г. по описа на САС, гр.д. №2091/2024 г. по описа на ВКС проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ. Общата продължителност на производството е 7 години, 4 месеца и 10 дни. Продължителността на производството по гр.д. №9675/2017 г. по описа на СГС е 3 години и 4 месеца, като през този период не са извършвани действия по разглеждане на делото, а процедура по отвод на съдиите от състава на съда.

Причината за отводите е в това, че Софийският градски съд е ответник по делото.

По адм.д. № 11607/2019 г. по описа на АССГ, к.адм.д. № 7161/2020 г. по описа на АССГ, адм.д. № 340/2021 г. по описа на АССГ, ч.адм.д. № 11122/2022 г. по описа на ВАС, адм.д. № 1282/2022 г. по описа на АССО, к.адм.д. № 524/2023 г. по описа на АССО, ч.адм.д. № 8711/2023 г. по описа на ВАС, к.адм.д. № 11798/2023 г. по описа на АССГ - общата продължителност на производството е 5 години и 25 дни. В производството по адм.д. № 11607/2019 г. по описа на АССГ е допуснато забавяне, тъй като постановеното в това производство решение от 01.07.2020 г. е отменено е решение от 11.12.2020 г. по к.адм.д. № 7161/2020 г. по описа на АССГ и делото е върнато на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на това разглеждането на иска е започнало отначало 1 година и 2 месеца след предявяването му. Продължителността на производството по адм.д. № 340/2021 г. по описа на АССГ, образувано при новото разглеждане на иска, е 1 година и 10 месеца, като през този период е извършена процедура по отвод на съдиите от състава на съда, продължила 1 година и 6 месеца.

Причината за отводите е в това, че след образуване на делото ищецът е предявил иск на основание чл. 26 ЗОДОВ срещу АССГ за компенсация на вреди от бавно правосъдие, настъпили в резултат на действията на съда при разглеждането на същото дело.

9. Несъобразяване с практиката на Европейския съд по правата на човека по прилагането на чл. 6 от ЕКЗПЧОС в частта ѝ за приоритетно разглеждане на дела, представляващи особен интерес за страните

Примери:

По гр.д. №26870/2020 г. по описа на СРС, гр.д. №1069/2021 г. по описа на СГС, гр.д. №10715/2021 г. по описа на СГС - искове с правно основание чл. 344, ал.1, т. 1 и т. 3 КТ, общата продължителност на производството е 4 години, 7 месеца и 17 дни. В производството по гр.д. №10715/2021 г. по описа на СГС, продължило 3 години и 5 месеца,

съдебното решение е постановено 2 години и 9 месеца след изтичане на установения в чл. 316 ГПК 2-седмичен срок.

По гр.д. № 54566/2019 г. по описа на СРС, гр.д. № 11554/2020 г. по описа на СГС - искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 КТ, общата продължителност на производството е 5 години и 14 дни. В производството по гр.д. № 11554/2020 г. по описа на СГС, продължило 4 години и 2 месеца, е допуснато забавяне при постановяване на съдебното решение, като то е постановено 3 години и 8 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

По гр.д. № 47068/2019 г. по описа на СРС, ч.гр.д. № 4301/2021 г. по описа на СГС, ч.гр.д. № 3034/2021 г. по описа на ВКС, ч.гр.д. № 1808/2022 г. по описа на СГС, ч.гр.д. № 4279/2023 г. по описа на ВКС - искове с правно основание чл. 128, т. 2 КТ и чл. 221, ал. 1 КТ, общата продължителност на производството е 5 години, 8 месеца и 18 дни. В производството по гр.д. № 47068/2019 г. по описа на СРС са допуснати забавяния при проверката за редовност и допустимост на предявените искове. На 31.12.2019 г. по делото е постъпил отговор на исковата молба от ответника, с който е направено възражение, че за част от предявените вземания е налице влязла в сила заповед за изпълнение и е издаден изпълнителен лист. В съдебно заседание на 09.10.2020 г. исковата молба е оставена без движение и на ищеца е указано да уточни основанието и размера на всеки от предявените искове, а с определение от 11.01.2021 г. производството по делото е прекратено частично по иска по чл. 128, т. 2 КТ и изцяло по иска по чл. 221, ал. 1 КТ. Същественото е, че с определение от 02.11.2021 г. съдът е установил служебно, че с определението от 11.01.2021 г. за частично прекратяване на производството не се е произнесъл по отношение на акцесорните искове за присъждане на законна лихва върху предявените вземания и затова е прекратил производството и в тази част. Производството по обжалване на определението от 11.01.2021 г. е продължило 2 години и 7 месеца. По частната жалба на ищеца от 29.11.2021 г. е образувано ч.гр.д. № 1808/2022 г. по описа на СГС, което е приключило с определение от 09.08.2022 г., но поради пропуск при администрирането на касационната частна жалба на ищеца то е изпратено на ВКС едва на 04.10.2023 г. По касационната частна жалба е образувано ч.гр.д. № 4279/2023 г. по описа на ВКС, което е приключило с определение от 20.04.2024 г.

VI. Отчет на министъра на правосъдието относно постъпилите заявления изплатените обезщетения по реда на Глава трета „а” от ЗСВ за периода 01.04.2025 – 30.09.2025 г.

За целия шестмесечен период са изплатени общо **501 100 (петстотин и една хиляди и сто лв.) лева** обезщетения по сключени споразумения.

Сумите са изплатени по следните тримесечни отчети:

- За периода от 01.04.2025 г. - 30.06.2025 г. са изплатени 185 700 лева по 73 на брой споразумения.
- За периода от 01.07.2025 г. - 30.09.2025 г. са изплатени 315 400 лева по 97 на брой споразумения.

(За сравнение с предходен анализиран период 01.10.2024 г. - 31.03.2025 г., сумата на изплатените обезщетения по сключени споразумения възлиза на 471 444,52 (четиристотин седемдесет и една хиляди четиристотин четиридесет и четири и 0,52 лв.) лева).

VII. Изводи и препоръки

Анализът на причините за допуснати забавяния в съдебната фаза по наказателни дела разкрива повтарящи се системни проблеми, организационни слабости и процесуални пропуски. Обобщено, основните причини за забавянията на наказателните дела в съдебната фаза са следните:

- 1. Чести отлагания на съдебни заседания**
 - Неявяване на подсъдими, защитници, съдебни заседатели или свидетели
 - Заболявания, отсъствия поради служебни ангажименти, отпуски
 - Самоотводи или смърт на съдебни заседатели
 - Липса на административна координация за навременно призоваване

- 2. Нарушаване на процесуалните срокове**
 - Значителни закъснения при изготвяне на мотиви към присъди (понякога с месеци или години)
 - Насрочване на заседания в нарушение на сроковете по чл. 271, ал. 10 и чл. 252, ал. 4 НПК
 - Забавено изпращане на съдебни книжа и невръчване на съобщения

- 3. Липса на процесуална дисциплина и контрол**
 - Съдии не използват възможностите по НПК (напр. принудително довеждане)
 - Неритмично насрочване на заседания – дълги интервали между тях

- 4. Ниско качество на съдебните актове**
 - Формални или липсващи мотиви, неясни и противоречиви изложения
 - Решения отменени от по-горна инстанция заради процесуални нарушения

- 5. Непознаване или неправилно прилагане на закона**
 - Отмяна на актове поради неправилно приложение на НПК или НК
 - Неправилно проведени разпоредителни заседания

- 6. Лоша организация на доказателствената дейност**
 - Забавяне на експертизи, липса на контрол върху срокове за изготвяне
 - Липса на готовност за започване на процеса по същество

Анализът на причините за допуснати забавяния в съдебната фаза по граждански, търговски и административни дела разкрива следните основни причини за забавянията:

- 1. Нередовно призоваване на страните**
 - Повтарящо се основание за отлагане на съдебни заседания
 - Заседания се насрочват през дълги интервали (3–10 месеца), което удължава срока на разглеждане на делата

2. Липса на процесуална дисциплина

- Съдиите не се произнасят своевременно по допустимостта и редовността на исковите молби
- Забавено администриране на жалби, включително въззивни

3. Лоша организация на съдебните заседания

- Заседания се отлагат многократно за събиране на доказателства, без адекватно планиране
- Заключение от вещи лица се забавят поради голяма служебна ангажираност

4. Продължително спиране на производствата

- Много дела са били спирани за дълги периоди заради висящи преюдициални производства
- След отпадане на основанието за спиране, възобновяването се бави

5. Злоупотреба с процедурите за отвод

- Множество дела са блокирани с искания за отводи на съдии
- Това създава продължителен вакуум в производствата

6. Насрочване на заседания през прекомерно дълги интервали

- Между заседания има периоди от 6 до 11 месеца, което води до забавяне на хода на делото

7. Забавяния при постановяване на съдебни актове

- Решения и определения се постановяват със закъснение от месеци до години спрямо законовите срокове

8. Висока натовареност на съдебния състав

В представените от ИВСС данни за установени нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок се сочи, че през целия шестмесечен период не са констатирани нарушения на органите на съдебната власт, различни от установените в досегашната практика на ИВСС по разглеждане на заявления срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет в изпълнение на задълженията си по чл.60 м, ал. 2 ЗСВ е взел решения по протокол № 16/23.07.2025 г., т.1 и е приел множество мерки. Препоръчал е тези мерки да бъдат изпълнявани от административните ръководители на съдилищата и съдиите, към които съответно са насочени, както следва:

1.2.4. Препоръчва на административните ръководители на съдилищата съобразно правомощията им, съответно по чл. 80, чл. 86, чл. 106 и чл. 114 ЗСВ, да контролират стриктното и пълно прилагане на процесуалните способности за своевременното разглеждане и приключване на делото в разумен срок във връзка със:

1.2.4.1. Спазване на сроковете за насрочване на делото по чл. 247а НПК; съответните срокове за насрочване делата по ГПК и АПК, включително специалните срокове за разглеждане на някои видове дела – Бързи производства, Заповедни производства, Бързи производства по КТ и др.;

1.2.4.2. Използването на процесуални способности за връчване на призовки, съобщения и

книжа по съответния процесуален закон;

1.2.4.3 Назначаване на резервен защитник и определяне на резервен член на съдебния състав; определяне на резервни дати;

1.2.4.4. Своевременно изготвяне на съдебните актове и мотиви към присъдите.

1.2.5. Препоръчва на съдиите:

1.2.5.1. Да прилагат предвидените в съответния процесуален закон дисциплиниращи средства по отношение на страни по делото, вещи лица, свидетели и други участници в процеса;

1.2.5.2. Да упражняват правото си на самоотвод своевременно (непосредствено след образуване на делото или след възникване на основанието).

1.2.6. Напомня на административните ръководители на съдилищата съобразно правомощията си, съответно по чл. 80, чл. 86, чл. 114 и чл. 122 ЗСВ, да извършат проверка по делата, образувани преди 2022 г., и при наличие на недовършени такива да предприемат организационни мерки за тяхното приключване, задължение от Протокол № 44/21.12.2017 г., т. 6.4.

1.2.7. Обръща внимание на административните ръководители на съдилищата, че следва на всеки шест месеца да изпращат информация и отчети до съдийската колегия на ВСС за предприети действия в изпълнение на тези мерки.

1.2.8. Не приема нови мерки.

Затова съдийската колегия на Висшия съдебен съвет отново напомня на административните ръководители на съдилищата и на съдиите, да продължават изпълнението на тези мерки с превантивна цел за намаляване броя на случаите на нарушения на правото на разглеждане и решаване делото в разумен срок.

С оглед установеното, не се налага приемането на нови мерки за предотвратяване на нарушенията на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет напомня на административните ръководители на съдилищата и на съдиите, да продължават изпълнението на тези мерки с цел за намаляване или предотвратяване на случаите на нарушения на правото на разглеждане и решаване делото в разумен срок.